

Această publicație a fost posibilă cu finanțarea Uniunii Europene și IrishAid, Irlanda. Conținutul publicației respective ține doar de responsabilitatea HelpAge International și în nici un caz nu constituie opiniile Uniunii Europene sau ale Irish Aid.

Ghid pentru dezvoltarea și susținerea organizațiilor pentru persoanele în etate

Adresele HelpAge International, Parteneri și OTC-uri:

HelpAge International, London

PO Box 32832
N1 9 ZN, UK
Tel: + 44 2072787778 Fax: + 442077137993
www.helpage.org

HelpAge International, Moldova

Bd. Banulescu-Bodoni 57/1
Oficiu 431 & 433
Chisinau - 2005
Tel: (+ 22) 225098 Fax: (+ 22) 224572
iaorocan@helpageinternational.org

NGO "Inițiativa Social Rurală"

Str. Aurel David 64 Bander MD- 6811
Tel/Fax: (0 268) 37361
Web: www.ngorural.org
E-mail: mbrodasco@ngorural.org

NGO "Respirația a doua"

Str.31 August, 63 Balti, MD - 3100
Tel: (0 231) 26357 Fax: (0 231) 60303

Organizația Veteranilor de război și ai muncii

Or. Ialoveni
Tel: (0268) 23967; 22178
E-mail: vsarchelan@yahoo.com

"Pro-Democratie"

Satul Nou, r. Cimislia
Tel: (241) 54 238, 54274
E-mail: cufanuviorica@mail.ru

"Avante"

Cazangic, r. Leova
Tel/Fax: (0263) 58236
E-mail: cazangic@nto-lv.md

"Artizana"

Pașcani, Manta, r. Cahul
Tel/Fax (0299 57794)
E-mail: artizana2000@yahoo.com

Clubul de femei "Speranța"

Lapusna, r. Hincești
Tel: (0269) 51891, 51280
E-mail: Lappm@mail.ru

Clubul de femei "Comunitate"

Carabelovca, r. Basarabeasca
Tel: (0297) 56280, 56310

Asociația "Inspirație"

Or. Comrat
Tel: (0298) 28282 Fax: (0298) 21050
E-mail: women_p@mail.ru

"Bătrânețe fără tristețe"

Chetra, r. Anenii Noi Tel: (0265) 76606
E-mail: marciuc@mail.md

"Asociația Nursing"

Chighinău Tel: (22) 728469
E-mail: nursing@moldovacc.md

"Asociația Veteranilor și Pensionarilor"

R. Orhei
Tel: (235) 238 82, 235 78

Asociația Republicană a Pensionarilor, "Bunătatea"

Chisinau Tel: (22)32 29 31

OTC "Speranta"

R. Edineț Tel: (0246) 28258, 27281

Proiecte cofinanțate de:

Proiecte cofinanțate de:

Proiecte implementate de:

Cuprins

Cuprins	2
Cuvânt de mulțumire	3
Introducere	4
Capitolul 1. Organizarea grupurilor de susținere a persoanelor în etate	9
Capitolul 2. Voluntariat și voluntari: perspectivele din Moldova	13
Capitolul 3. Modele comunitare de furnizare a serviciilor pentru persoanele în etate	17
Capitolul 4. Informare, dezvoltare a resurselor, diseminare, influențare și susținere	26
Capitolul 5. Modele de colectare de fonduri la nivel local pentru autoîntreținere	32
Capitolul 6. Modele de relaționare și promovarea schimbului de informații și experiență între organizații	35
Concluzii și recomandări	39
Profilul partenerilor	43

Cuvânt de mulțumire

Am dori să mulțumim, în primul rând, voluntarilor în etate, reprezentanților organizațiilor comunitare și membrilor grupurilor de susținere pentru persoanele în etate, care ne-au fost de mare ajutor pe parcursul implementării celor două proiecte. Realizarea acestui document ar fi fost imposibilă fără implicarea dumneavoastră activă în activitățile proiectului și fără sinceritatea, obiectivitatea cu care ați împărtășit experiențele, ideile și cunoștințele dumneavoastră. Suntem nespuse de impresionată de entuziasmul dumneavoastră și vă mulțumim pentru înțelegerea și aprecierea voluntariatului și a serviciilor comunitare, care ne-au permis să obținem mult mai multe decât ne-am putut aștepta.

Suntem recunoscători partenerilor noștri (Dr. Irina Baicalov de la *Respirația a doua* și Dr. Maria Brodesco de la *Inițiativa Social-rurală*) pentru ghidarea, sprijinul și contribuțiile oferite pe parcursul implementării proiectelor. Mulțumim, de asemenea, Ministerului Sănătății și Protecției Sociale și oficialităților din cadrul administrației publice din comunitățile proiectului pentru înțelegerea cadrului de activitate al proiectului și pentru susținerea continuă, în speranța continuării pe viitor a colaborării acestora cu organizațiile și grupurile de persoane în etate.

Cele mai sincere mulțumiri pentru echipa HelpAge International Moldova, și anume Tatiane Sorocan și Luliei Pavlov, pentru compasiune, înțelegere și dăruire totală lucrului cu persoanele în etate. În plus, am dori să mulțumim echipei HelpAge International din Londra, în special lui Lewis Temple și Susan Erb pentru ajutorul în compilarea acestui document. Oficiul HelpAge International din Moldova aduce mulțumiri Comitetului European (TACIS-IBPP) și Irish Aid, pentru suportul financiar oferit celor două proiecte consecutive implementate în Moldova, din care face parte această publicație.

Introducere

Informație generală

Moldova este una dintre fostele republici sovietice, care a obținut independență în 1991. Moldova este una dintre cele mai sărace țări din Europa, totuși economia acesteia a început să se dezvolte după câțiva ani de restricții severe. Populația Moldovei constituie 3.58 milioane locuitori¹, dintre care 2/3 trăiesc în regiuni rurale. Proporția persoanelor în vârstă a crescut de la circa 10% în timpul anilor 70, în prezent, la peste 13% din întreaga populație. Tutuși, din cauza migrației populației de vârstă lucrătoare, proporția actuală a persoanelor în vârstă rezidente este mult mai mare.

Rata medie a vieții este de 65 ani, 61 ani pentru bărbați, comparativ cu 69 în cazul femeilor. Raportul recent al Băncii Mondiale sugerează că frecvența sărăciei este mai înaltă în cazul familiilor de pensionari (35.1%) în comparație cu sărăcia națională, adică 29%. Pensiile reprezintă principala sursă de venit pentru pensionari, care s-a majorat cu aproximativ 31% între anii 2000 și 2002, totuși, ea constituind doar 60% din coșul minim de consum. Persoanele care nu au dreptul la pensii de muncă primesc pensii sociale sau alocații, care constituie mai puțin de 5 dolari pe lună. Beneficiile asistenței se bazează pe categorii, deși sunt împiedicate de chestiuni de direcționare. Persoanele în etate au acces la multiple beneficii, pe lângă oferirea îngrijirii la domiciliu din partea lucrătorilor sociali de stat/sustinere casnică. Plecarea în masă a populației de vârstă lucrătoare, i-a lipsit pe oameni în etate de posibilitatea de a transmite responsabilitatea pentru îngrijirea copiilor și a locuinței familiilor rămase acasă, nu face altceva decât să adauge și mai multă suferință și stres.

Acest ghid rezultă dintr-un șir de consultații și întruniri comune cu organizația HelpAge International Moldova, organizațiile partenere locale, voluntarii în etate, cu beneficiarii și alte părți interesate, desfășurate în ultimii câțiva ani. Ghidul a folosit ca sursă cunoștințele practice obținute din experiențele în teren ale celor două proiecte implementate de un șir de parteneri în 12 localități din Moldova.

Atât proiectul prezent implementat în sudul Moldovei (2005-2006), cât și

¹ Sursă, Departamentul Statistică din Moldova, statistica populației excluzând locuitorii Transnistriei.

cel precedent din nordul Moldovei (2003-2004), au avut ca scop reintegrarea socială a persoanelor în etate vulnerabile prin intermediul elaborării și implementării modelelor de îngrijire comunitară bazate pe voluntariat și pe furnizarea de servicii comunitare. Aceste proiecte au dezvoltat modelele comunitare de asistență socială pentru persoanele în etate ca o opțiune posibilă de a completa serviciile sociale de stat pentru persoanele în etate din Moldova. Circa 7000 de persoane în etate au beneficiat în mod direct de intervențiile proiectului, care le-a ajutat să se reintegreze în societate. Numărul beneficiarilor indirecti include membrii gospodăriilor și a comunităților mai largi, ajungând astfel până la zeci de mii.

Proiectele ne demonstrează provocări practice de creare a instituțiilor reprezentative la nivel local. În timpul elaborării proiectelor, douăsprezece organizații comunitare (inclusiv unele grupuri de inițiativă) au fost susținute în crearea unor grupuri de reprezentare a persoanelor în etate la nivel de comunitate. Fiind instruite, grupurile au început să pledeze pentru acordarea unei atenții sporite problemelor cu care se confruntă persoanele în etate. În plus, acestea au elaborat servicii speciale bazate pe principii comunitare, pentru a satisface necesități prioritare. Atât organizațiile comunitare, cât și grupurile de susținere pentru persoanele în etate, au fost instruite pentru a conlucra cu părțile interesate la nivel local și național, cum ar fi administrația locală și cea națională, agenții economici, mass-media și reprezentanți ai autorităților politice, cu scopul de a scoate în evidență problemele individuale și colective ale persoanelor în etate.

Este încurajator faptul că persoanele în etate au răspuns în mod pozitiv la serviciile comunitare, menționând experiența lor de implicare în proiecte și demonstrând încredere sporită în propriile capacități și în propria valoare. Proiectele au introdus și au demonstrat cu succes relevanța conceptelor bazate pe voluntariat, îngrijire comunitară, stabilirea rețelelor și a parteneriatelor între instituțiile implicate, pentru a crea practici și soluții inovative, în scopul includerii sociale a persoanelor în etate ca opțiuni durabile de completare a serviciilor sociale de stat.

În douăsprezece locații, peste 250 de voluntari au devenit membri ai grupurilor de susținere pentru persoanele în etate (o sporire progresivă a numărului voluntarilor demonstrează încrederea în creștere a oamenilor în grupurile de susținere pentru persoanele în etate și în realizările acestora) și peste o mie au fost instruiți și au participat la conferințe și întruniri. Capacitatea sporită a voluntarilor a dus la elaborarea activităților de demonstrare care oferă un șir de servicii persoanelor în etate care resimt insuficiența de servicii în

domenii ca îngrijirea la domiciliu, mijloacele de trai, activitățile inter-generații etc. Statisticile proiectului sugerează faptul că anume persoanele în etate au fost în mare parte cei care au venit să susțină personale în etate vulnerabile care îi înconjoară; spre exemplu, în cel de-al doilea proiect, vârsta medie a voluntarilor este de 63 de ani (din 161 voluntari), iar vârsta medie a beneficiarilor de servicii de îngrijire la domiciliu este de 71 de ani.

Primul proiect a fost implementat împreună cu 5 parteneri de implementare din nordul Moldovei:

- *Speranța*, Edineț
- *Batrânețe fără tristețe*, Anenii Noi
- *Asociația de Nursing din Republica Moldova*, Chișinău
- *Asociația Republicană a Pensionarilor „Bunătața”*, Chișinău
- *Organizația Veteranilor și a Pensionarilor*, Orhei.

Cel de-al doilea proiect a stabilit parteneriate cu șapte organizații din sudul Moldovei:

- *Organizația Veteranilor*, Ialoveni
- *Clubul de femei „Speranța”*, Lăpușna, Hâncești
- *Avante*, Cazangic, Leova
- *Pro-Democrație*, Satu-Nou, Cimișlia
- *Clubul de femei „Comunitate”*, Carabetovca, Basarabeasca
- *Вдохновение*, Comrat
- *Artizana*, Pașcani, Cahul.

În cadrul celui de-al doilea proiect, partenerii proiectului precedent din nordul republicii și-au asumat un rol de monitorizare. HelpAge International, ca partener principal, a oferit suport tehnic, managerial și de coordonare, în timp ce partenerii naționali „Respirația a doua” din Bălți (partener și asociat al HelpAge International) și Inițiativa Rurală Socială din Bardar, Ialoveni, au extins consultanța locală necesară și suportul operațional.

În rezultatul acestor eforturi comune, Moldova se poate lăuda în prezent cu o rețea de 14 organizații pentru persoanele în etate, împreună cu 12 grupuri de susținere a persoanelor în etate. Aceste organizații și programe oferă o platformă instituțională pentru a organiza, coordona și susține activitatea viitoare în scopul evidențierii necesităților curente și a contribuțiilor persoanelor în etate vulnerabile. În special, aceste organizații și programe oferă oportunități de a negocia cu autoritățile locale și naționale prin enunțarea colectivă a îngrijorărilor și a ideilor persoanelor în etate.

Activitățile directe de proiect au permis grupurilor de susținere a persoane-

lor în etate de a-și consolida capacitatea de implicare în planificarea, evaluarea și gestionarea elaborării programelor locale. Deoarece organizațiile care au activat în calitate de parteneri sunt diverse din punct de vedere geografic și au diferite dimensiuni și forțe organizaționale, aceasta a facilitat consolidarea parteneriatelor și a susținut cultura de schimb de cunoștințe și respect reciproc.

Această diversitate a încurajat ulterior experimentele de abordare, deoarece diferite organizații au propus în procesul de schimb diverse abilități și experiențe. Toți partenerii care au participat și-au exprimat angajamentul de a continua lucrul în comunitățile lor după terminarea proiectului, iar alți parteneri au făcut rost de fonduri pentru activitățile curente desfășurate în teren. Rețeaua națională va fi susținută de proiectul TACIS (Consolidarea Societății Civile) al organizației „Respirația a doua”.

Metodologie

O metodologie mixtă a fost folosită pentru a colecta informații și date din registrele instituțiilor implicate. În scopul colectării informației de nivel primar, în cadrul activităților de proiect au fost utilizate metode de colectare a datelor, care au inclus discuțiile din cadrul meselor rotunde și a focus-grupurilor, completarea chestionarelor, colectarea studiilor de caz și vizite de monitorizare în teren.

Pentru a demonstra angajamentul nostru de învățare și dezvoltare, au fost desfășurate analize și conferințe regulate cu implicarea tuturor părților interesate pentru a încuraja comunicarea directă, schimbul de informații, și mai presus de toate, pentru a stimula auto-critica pozitivă ca un proces esențial de învățare. Cunoștințele obținute din program au fost documentate și distribuite atât pe plan intern, cât și pe cel extern, prin intermediul rapoartelor și a publicațiilor de proiect, cum ar fi buletinele informative. Aceste principii de referință reprezintă consolidarea tuturor cunoștințelor obținute din programe comune. Acestea au fost create pentru a prezenta cunoștințele obținute în urma programului publicului larg atât din sectorul societății publice, cât și din cel al societății civile, pentru a învăța și a beneficia de experiența noastră și pentru a ajuta la stimularea multiplicării și extinderii programelor, în scopul susținerii necesităților persoanelor în etate vulnerabile din toată Moldova.

Formatul ghidului

Ghidul este structurat într-un mod care permite împărtășirea experiențelor noastre de dezvoltare și susținere a grupurilor de sprijin pentru persoanele în etate, în vederea consultării practice și îndrumării altor grupuri (grupuri comunitare, ONG-uri, autorități ale administrației locale și organizații finanțatoare). Ele mai sunt menite să ajute grupurile comunitare să examineze noi modalități de activități eficiente cu persoanele în etate și să contribuie la integrarea lor în societatea de masă. Acestea au fost divizate în diferite secțiuni, care încep cu o introducere ce schițează situația persoanelor în vârstă din Moldova și continuă cu descrierea proiectului, a obiectivelor, intervențiilor și scopului publicației. Următoarea secțiune prezintă studiile proiectului într-un cadru simplu și sistematizat, totuși, pentru a fi mai ușor înțeleasă, informația a fost împărțită în șase capitole, fiecare dintre ele având un scop tematic clar. Acestea sunt urmate de secțiunea care cuprinde concluzii și recomandări, care se referă la diferite părți externe interesate și oferă sfaturi referitoare la viitoarele acțiuni și rezultate ale lucrului nostru. Ultima secțiune este dedicată evidențierii profilului partenerilor ca mulțumire pentru contribuțiile și sprijinul acordate.

Capitolul 1

Organizarea grupurilor de susținere a persoanelor în etate

Grupurile de susținere a persoanelor în etate oferă un program de conlucrare pozitivă cu persoanele în etate și de utilizare a abilităților și experiențelor lor de furnizare a serviciilor sociale pentru persoanele în etate dezavantajate și vulnerabile. (*“Inspitație” – Comrat*)

Ce sunt grupurile pentru persoanele în etate?

Grupurile de susținere a persoanelor în etate sunt asociații voluntare alcătuite din aproximativ 15-20 membri, care se întrunesc în mod regulat pentru a discuta, elabora, monitoriza și analiza atât subiecte ce implică reintegrarea activă în comunitate a persoanelor în etate, cât și necesitățile de susținere. Fiecare grup alege o persoană mai în vârstă pentru funcția de lider. Unele grupuri formează ulterior comitete de consultanță sau de lucru pentru a susține liderul în privința subiectelor speciale. Grupurile cu bază voluntară individuală pot fi divizate în grupuri de lucru în dependență de necesitățile, interesele, amplasarea și experiențele membrilor voluntari. Reprezentanții organizațiilor comunitare și ai grupurilor de susținere a persoanelor în etate participă la ședințe de formare a abilităților cu tematici cum ar fi planificarea și managementul de proiect comun, dezvoltarea și monitorizarea bugetului, mobilizarea și managementul voluntarilor, susținerea, colectarea de fonduri și stabilirea rețelelor. Schimbul de cele mai bune practici, studii de caz ilustrative și activități educaționale de demonstrare au fost utilizate în mod frecvent pentru consolidarea încrederii și încurajarea angajamentului în rândul membrilor grupului.

Succesul grupurilor persoanelor în etate

Experiența formării grupurilor de susținere a persoanelor în etate prin intermediul organizațiilor comunitare a avut un mare succes în Moldova. În special, a avut efect mobilizarea persoanelor în etate prin asigurarea participării lor atât în cadrul grupurilor, cât și la dezbaterile comunitare mai largi.

Grupurile persoanelor în etate au avut capacitatea de a-și exprima în mod

colectiv angajamentul lor față de părțile interesate locale și naționale în scopul îmbunătățirii furnizării serviciilor sociale pentru persoanele în etate. Acest lucru a contribuit în mod semnificativ la sensibilizarea persoanelor în etate în privința cadrelor legale locale și internaționale ce vizează drepturile lor și i-a încurajat să preia inițiativa și să dezvolte inițiative inovatoare bazate pe necesitățile lor. Acest lucru, în schimb, a îmbunătățit profilul persoanelor în etate și a sporit atenția acordată necesităților acestora în cadrul comunității.

Procesele treptate ale grupurilor de dezvoltare și susținere

Organizațiilor comunitare, care au preluat rolul de parteneri de implementare, li s-a oferit suport tehnic la crearea grupurilor pentru personale în etate în comunitățile lor, de către partenerii proiectului. Organizațiile comunitare s-au confruntat inițial cu probleme în convingerea persoanelor în etate și a părților implicate din cadrul comunității, de a participa ca figuri active în comunitate. Persoanele în etate și-au exprimat scepticismul vizavi de ambele roluri ale lor, cât și de eficacitatea organizațiilor non-guvernamentale. Acest pesimism din partea persoanelor în etate a limitat răspunsul inițial și angajamentul. Totuși, interacțiunea regulată cu liderii comunității și implicarea autorităților locale au permis partenerilor de proiect să demonstreze comunităților potențialul lor de atingere efectivă a scopurilor și de influențare a dezbaterilor locale pe probleme de dezvoltare. Activitățile de demonstrare au ajutat în mare măsură la restabilirea încrederii între părțile implicate, iar succesele treptate – pe măsură ce serviciile se dezvoltau și creșteau, iar autoritățile locale au început să lucreze mai strâns cu comunitățile – au dus la un influx sporit de voluntari. Acum, grupurile pentru personale în etate, care inițial au fost centrate mai mult pe personale de vârstă a treia, au început să se diversifice cu implicarea voluntarilor mai tineri, iar scopul întrunirilor grupurilor de susținere a persoanelor în etate s-a extins.

Pe baza experiențelor tuturor partenerilor, au fost identificate următoarele recomandări privind dezvoltarea și structura grupurilor pentru personale în etate:

- Identificați și mobilizați un grup esențial alcătuit din 20-25 de voluntari sau activiști din comunitate.
- Stabiliți întruniri individuale sau colective pentru a explica obiectivele programului și a evidenția modul în care lucrul de voluntariat poate găsi căi inovative și durabile de susținere a integrării persoanelor în etate.

- Oferiți oricărui doritor posibilitatea de a deveni membru al grupului și încurajați participarea pe larg, incluzând membri din toate grupurile de vârstă.
- Implicați biserica și liderii religioși pentru a genera un apel și susținere în întreaga comunitate
- Organizați întruniri cu administrația publică locală și explicați obiectivele și activitățile pentru a atrage susținere. Întreprindeți eforturi de a include oficialitățile publice locale ca membri pentru a conferi credibilitate grupului.
- Încurajați membrii grupului să aleagă un lider de grup respectat (de preferință o persoană mai în vârstă) și, dacă este necesar, stabiliți un comitet de lucru pentru a oferi sfaturi și susținere liderului.

Întrunirile trebuie să fie organizate regulat (de preferință în fiecare lună) la o oră și dată convenabilă tuturor membrilor grupului. Liderii de grup trebuie să noteze experiența și abilitățile specifice ale membrilor și, acolo unde e necesar, să divizeze membrii voluntari în sub-grupuri în funcție de necesitățile, cunoștințele și experiența relevantă. Agenda pentru fiecare întrunire trebuie să fie pregătită și distribuită din timp, iar conținutul ei va include: planificarea, monitorizarea, revizuirea și evaluarea activităților în baza obiectivelor și în conformitate cu orarele de lucru. Agenda pentru fiecare întrunire trebuie să fie pregătită și distribuită din timp. Trebuie să fie numit un secretar care va documenta ședințele în formă de proces verbal și care va păstra înregistrările pentru referință și informare ulterioară; procesele verbale din timpul întrunirilor precedente trebuie să fie distribuite înaintea fiecărei întruniri pentru revizuire și corectare.

Întrunirile pot fi făcute mai eficiente și reprezentative prin:

- timpul scurt al întrunirilor și încurajarea schimbului de idei, realizări și impresii
- asigurarea faptului că participanții în etate au acces la întrunire (din punct de vedere fizic și financiar) și au posibilitatea să participe în mod activ
- promovarea participării deschise prin încurajarea membrilor grupului de a-și aduce prietenii și familiile la întruniri – pentru a spori schimbul de informație, vizibilitatea succesului programului și pentru a atrage mai mulți membri
- invitarea autorităților publice locale, a lucrătorilor sociali, a grupurilor societății civile etc. pentru a crea rețele și pentru a căuta susținere pentru activitățile planificate

- încurajarea voluntarilor de a-și împărtăși experiența și cunoștințele, pentru a permite schimbul de informații și consolidarea încrederii și credibilității reciproce
- oferirea unui local pentru întruniri regulate și pentru demonstrarea lucrului realizat – faceți legătură cu administrația publică pentru a obține un loc pentru întruniri

Întrunirea mai poate fi folosită atât pentru identificarea necesităților voluntarilor, cât și la efectuarea unor ședințe scurte de instruire și/sau a unor prezentări educative pentru voluntarii în vârstă și beneficiari. Oricând acest lucru este posibil, membrii grupului trebuie să caute posibilități de a confirma și de a face publice contribuțiile membrilor și ale voluntarilor, atât pe plan intern, cât și cu implicarea părților interesate externe. Pe lângă problemele obișnuite care trebuie să fie examinate în timpul întrunirilor, membrii pot beneficia de pe urma coordonării întrunirilor cu sărbătorile publice naționale sau alte evenimente speciale ale comunității, pentru a scoate ulterior în evidență necesitățile persoanelor în etate, problemele și contribuțiile acestora.

Capitolul 2

Voluntariat și voluntari: perspectivele din Moldova

“Voluntariatul reprezintă activități de ajutorare binevoitoare, benevole, neremunerate și reciproce, stabilite între organizațiile comunitare. Este important faptul că ajutând pe alții și susținându-i moral putem deveni mai buni și mai generoși. Acesta va servi drept exemplu bun pentru generația mai tânără”. („Speranța”, Lăpușna Hâncești)

Voluntariatul

Voluntariatul nu este ceva nou în Moldova. Totuși, proiectele recente ale partenerilor organizației HelpAge au introdus o nouă abordare, organizând activități de voluntariat coordonate cu persoanele în etate, acestea acționând ca participanți principali.

Datorită dinamismului activiștilor comunitari în etate, dezvoltarea grupurilor pentru persoanele în etate a fost un mare succes în toată Moldova. Determinarea și dedicația membrilor grupului, în special a persoanelor în etate, a demonstrat faptul că modelul comunitar de voluntariat ca o oportunitate de oferire a susținerii grupurilor marginalizate, poate avea un succes considerabil.

În douăsprezece locații de proiect, peste 250 de voluntari au devenit membri ai grupurilor de susținere pentru persoanele în etate (o sporire progresivă a numărului voluntarilor demonstrează încrederea crescândă a oamenilor în grupurile de susținere pentru persoanele în etate și realizările acestora) și peste o mie au primit instruire și au participat la conferințe și întruniri. Capacitatea sporită a voluntarilor a dus la elaborarea activităților de demonstrare care oferă un șir de servicii persoanelor în etate ce resimt lipsa de servicii în domenii cum sunt îngrijirea la domiciliu, mijloacele de trai, activitățile intergenerației etc. Statisticile proiectului sugerează faptul că anume persoanele în etate au fost în mare parte cei care au venit să susțină personale în etate vulnerabile care îi înconjoară.

Participanții grupurilor comunitare se exprimă în mod pozitiv în privința implicării lor ca voluntari. Ei declară faptul că acest lucru îmbunătățește respectul de sine prin crearea sentimentului de a fi necesari și prețuiți și stimulează schimbările pozitive în atitudinea comunității față de oamenii în etate,

În același timp fiind reasigurați de faptul că ei încă mai pot contribui pozitiv la bunăstarea societății.

Selectarea

Selectarea adecvată a voluntarilor este extrem de importantă, deoarece mulți voluntari vor fi implicați în activități care necesită muncă sensibilă cu persoane în etate imobilizate în paturile lor sau închise în casele lor. Pe baza experienței organizației HelpAge Moldova, voluntarii cu următoarele caracteristici au tendința de a fi voluntari puternici și eficace:

- empatici și buni ascultători
- de încredere și responsabili
- răbdători
- onești
- diplomați, toleranți și neacuzatori
- capabili de a-și recunoaște propriile limite și de a lucra în cadrul acestora
- dornici de a învăța și a continua studiarea
- discreți

Atragerea voluntarilor

Pentru a atrage voluntari este nevoie de eforturi de mobilizare a comunității. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul unei mari varietăți de căi, dar HelpAge a constatat că stabilirea contactelor personale în rândul activiștilor comunității este o metodă foarte reușită. Acești activiști pot explica scopurile programului altor persoane (sau grupuri de persoane) interesate și motiva potențialii participanți să efectueze activități speciale. Angajatorii ar putea dori să înceapă înființarea bazei lor de voluntari prin împărtășirea experien-

Vatița Matei (83 ani) este o văduvă din Cazangic care locuiește singură din pensia mică pe care o primește. Soțul ei a murit cu 28 de ani în urmă, iar copiii s-au mutat din sat. Casa Vatiței Matei se află la marginea satului, fapt care o deranjează și simte că singurătatea o omoară. Uneori, ea reușește să ajungă până la poartă și, dacă vede un copil, îl roagă să-i aducă o căldare cu apă. Le plătește un leu pentru o căldare. Spre bucuria ei, un voluntar al proiectului vine la ea de două ori pe săptămână și o ajută în gospodărie.

„Cel mai greu lucru este să fii singur, asta te face să te simți groaznic, sunt fericită când vine voluntarul și îmi povestește ce se mai întâmplă în lume, am nevoie de cineva care să mă asculte și cu care să pot comunica” – spune ea.

***Vatița Matei**, beneficiară a organizației „Avante”, Cazangic, raionul Leova*

ței lor cu prietenii și vecinii, iar apoi pot să extindă această activitate lucrând cu grupurile comunitare (religioase, de învățământ, guvernamentale) atunci când sunt siguri că doresc să recruteze un număr mai mare de voluntari.

Oricând este posibil, voluntarii trebuie să fie căutați în rândul persoanelor de diferite vârste, sexe, profil profesional sau academic. Această diversitate va adăuga valoare proiectelor și va încuraja inovarea.

Organizarea lucrului voluntarilor

Odată ce voluntarii au fost identificați, este util de a le repartiza sarcini speciale. Aceste sarcini trebuie să fie limitate în timp și potrivite capacității, profilului, statutului familiar și experienței profesionale a voluntarilor. Fiți atenți la problemele fizice și personale ale voluntarilor în timp ce desemnați sarcini și consolidați conștientizarea conceptelor cum ar fi îmbătrânirea activă și traiul sănătos.

Fiți creativi în desemnarea sarcinilor voluntarilor și încercați să faceți un bilanț între sarcinile individuale și cele de echipă, de creare a grupului și de stabilire a unui respect reciproc între membri. Dacă baza de voluntari nu dispune de abilități speciale, organizați ședințe de instruire și activități de dezvoltare pentru voluntari cu scopul de a le permite să-și construiască propria bază de abilități și de a-și îmbunătăți cunoștințele.

Motivarea și cointeresarea voluntarilor implică susținere regulată. Voluntarii ar putea avea nevoie de susținere și reafirmare pentru a asigura faptul că ei nu sunt descurajați de atitudinile pesimiste din partea persoanelor în etate pe care încearcă să le ajute. Liderii de grup (sau persoanele desemnate) trebuie să mențină un contact stabil cu voluntarii pentru a le monitoriza activitatea cu beneficiarii în etate, pentru a-i încuraja și a le consolida angajamentul de voluntariat. Instruirea externă poate fi specifică necesităților imediate de program, dar poate oferi voluntarilor și cunoștințe generale despre astfel de subiecte cum sunt: comunicarea cu persoanele în etate, îngrijirea la domiciliu, organizarea și documentarea evenimentelor localizate, drepturile și responsabilitățile persoanelor în etate, Planul Internațional de Acțiune de la Madrid privind Îmbătrânirea, 2002, și principiile Națiunilor Unite de lucru cu persoanele în etate.

Organizați activități de creare a echipelor, cum ar fi grupurile de ajutor în munca casnică, vizite locale, sărbătorirea evenimentelor locale, activități în aer liber/ picnicuri etc., pentru a consolida în continuare spiritul de echipă.

- Desfășurați ceremonii de prezentare și înmânați certificate/cadouri pentru activitatea de voluntariat.
- Organizați întruniri ale voluntarilor.
- Oferiți mici cadouri voluntarilor – colete cu mâncare, obiecte de artizanat, eventual articole confecționate de către beneficiarii în etate
- Organizați evenimente inclusiv evenimente mass-media pentru a prezenta comunităților locale activitățile voluntarilor
- Încurajați și asigurați faptul că voluntarii au posibilitatea de a-și aduce contribuția la elaborarea proiectului
- Asigurați faptul că beneficiarii se vor exprima pozitiv despre voluntari
- Încurajați frecventarea de către voluntari a activităților de instruire și dezvoltare organizate intern sau prin intermediul părților externe interesate.

Capitolul 3

Modele comunitare de furnizare a serviciilor sociale pentru persoanele în etate

Acordarea serviciilor – oportunități de schimbare

Cadrul instituțional de protecție și asistență socială în Moldova se află într-o fază de tranziție și, în general, constrângerile financiare crează lacune în acordarea serviciilor de importanță critică. Acest lucru oferă oportunități pentru organizațiile comunitare și cele non-guvernamentale de a completa serviciile de stat prin stabilirea parteneriatelor localizate și dezvoltarea practicilor inovatoare de încurajare a comunităților pentru a putea pleda pentru acordarea serviciilor care vor satisface necesitățile locale.

Organizația HelpAge International a oferit partenerilor naționali și organizațiilor implementatoare susținere financiară (limitată) și tehnică (substanțială) în scopul elaborării programelor comunitare pentru persoane în etate și cu participarea acestora. Prin intermediul multiplelor proiecte demonstrative, fiecare organizație a elaborat și a experimentat idei inovatoare pentru reintegrarea socială a persoanelor în etate în timp ce mențineau persoanele în etate activ implicate în planificarea, managementul și revizuirea activităților. Activitățile pot fi în general categorizate în îngrijire și susținere la domiciliu, susținere la generarea veniturilor și a mijloacelor de întreținere, comunicarea și solidaritatea inter-generație, dezvoltarea și influențarea resurselor, colectarea de fonduri, informare și răspândirea cunoștințelor și informațiilor.

Participarea activă a mai mult de 500 de persoane în etate la douăsprezece locații de proiect în curs de elaborare, furnizarea și evaluarea activităților de demonstrare, dovedește atât succesul proiectului în ceea ce privește încurajarea persoanelor, cât și în elaborarea și organizarea activităților colective. Acest lucru a contribuit semnificativ la evidențierea problemelor și necesităților persoanelor în etate, odată cu dezvoltarea înțelegerii și aprecierii din partea comunității a potențialului persoanelor în etate de a organiza și conduce comunitățile spre îmbunătățirea prestării de servicii pentru persoanele în etate vulnerabile.

Capacitățile de parteneriat au fost consolidate prin intermediul diferitelor intervenții inclusiv: ședințe de instruire, conferințe, vizite în teren, reflectare,

întruniri, dezvoltare a resurselor etc. Rezultatele instruirii constructive sunt evidente în participarea sporită a persoanelor în etate la activitățile de demonstrare, în evoluția treptată de la activități simple la cele mult mai complexe, în extinderea rețelelor și a alianțelor localizate și în diversificarea treptată a surselor de finanțare în rândul organizațiilor partenere.

Lecțiile învățate au fost analizate și rezumate în aceste puncte de referință, astfel încât alți parteneri să poată multiplica cu succes serviciile în contextul lor local, fiind susținute prin participarea activă a comunităților. Aceste modele sunt oferite ca metode alternative de abordare a lacunelor în prestarea serviciilor și, în special, completează serviciile sociale pentru persoanele în etate. Acest ghid, în timp ce oferă exemple de activitate comunitară de succes, oferă și idei inovatoare autorităților publice de a reconsidera abordările curente de prestare a serviciilor și de a dezvolta angajamente pozitive cu ONG-uri, organizații comunitare și grupuri comunitare în scopul identificării, dezvoltării și prestării serviciilor sociale de calitate, cu participarea persoanelor în etate, atât ca beneficiari, cât și ca furnizori ai acestor servicii.

În timp ce punctele de referință într-adevăr încurajează organizațiile comunitare să beneficieze de experiența organizației HelpAge și să o utilizeze în scopul dezvoltării ulterioare a activității lor cu persoanele în etate vulnerabile.

Anastasia Leanca (voluntară din Satul Nou) oferă îngrijire la domiciliu pentru trei persoane. Ana Zaporojan este una dintre acestea, ea fiind total imobilizată. O vizitez mai des, pentru că nu se poate mișca și are nevoie de îngrijire specială. Am fost, pe timpuri, colege, și acum, de fiecare dată când ne întâlnim, mă întrebă despre lucrătorii noștri. Acest lucru demonstrează interesul acesteia față de lucrurile care se întâmplă în afara casei în care stă la pat. Ecaterina are 83 de ani, și totuși, este chiar mai activă decât Ana. O vizitez aproape în fiecare zi, iar dacă uneori nu vin eu, vine ea la mine să mai stăm de vorbă. Vecina mea Ana Mocanu (83 ani) este cea de-a treia persoană de care am grijă. Toți acești oameni de care îngrijesc și pe care îi susțin sunt singuri, copiii lor sunt ocupați cu propriile familii. „Le aduc plante medicinale, copturi și simt cât de mult apreciază atenția mea”, îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru tot ce mi-a oferit.

Anastasia Leanca, voluntară, “Pro-Democrație”, Satul Nou, Cimișlia

bile, noi am fi vrut să încurajăm cititorii să fie atenți la stabilirea de similitudini cu contextele și circumstanțele lor locale și să adapteze aceste puncte de referință și sugestii în funcție de circumstanțele și necesitățile lor specifice.

Modele de îngrijire și suport la domiciliu

Îngrijirea la domiciliu a rămas să fie activitatea principală printre organizațiile și activitățile de proiect și a oferit un punct de pornire pentru organizațiile axate pe persoanele în etate de a deveni vizibile, de a demonstra acțiuni comunitare eficiente și de a se uni cu alți actori comunitari în solicitarea suportului. Activitățile de îngrijire la domiciliu au contribuit, de asemenea, la atragerea voluntarilor, care, la rândul lor, au extins obiectivul și acoperirea geografică a activităților proiectului.

Îngrijirea la domiciliu și serviciile de susținere sunt pentru HelpAge și partenerii din Moldova activități centrate și bazate pe voluntari. Voluntarii ajută la muncile casnice, cum ar fi curățatul, spălatul, grădinaritul, gătitul, achitarea serviciilor comunale, achiziția medicamentelor, aranjarea vizitelor la medic și citirea ziarului pentru persoanele în etate constrânse să stea în casă, bolnave și solitare din comunitățile lor.

Pentru majoritatea beneficiarilor, îngrijitorii la domiciliu le oferă unica legătură cu lumea externă, astfel fiind accentuată necesitatea de a consolida capacitatea voluntarilor de comunicare eficientă și de prestare a serviciilor.

Selectarea beneficiarilor și a voluntarilor

Cunoștințele interne adunate prin intermediul ședințelor de analiză cu voluntarii și beneficiarii de servicii la domiciliu sunt enumerate mai jos ca recomandări:

- Voluntarii trebuie să fie responsabili de numărul de beneficiari de care pot îngriji bine – de obicei un voluntar activ poate acorda suport la domiciliu unui număr de 3-5 oameni.
- În timpul pregătirii suportului pentru o persoană în etate, trebuie să acordați atenție posibilității de a găsi un voluntar care:
 - este o rudă îndepărtată sau un prieten al beneficiarului
 - trăiește în vecinătate, astfel existând posibilitatea de acces ușor la beneficiar
 - este conștient de necesitățile specifice ale beneficiarului și are experiența necesară pentru a le aborda

- este fizic capabil să acorde suport regulat pentru activitatea de îngrijire la domiciliu.
- Grupurile pentru persoanele în etate trebuie să stabilească criteriile (potrivite local) care prezintă în linii generale eligibilitatea de a beneficia de servicii la domiciliu. Acest lucru asigură faptul că indivizii sunt aleși în mod neutru și transparent.
- Definițiile vulnerabilității și, prin urmare, criteriile de eligibilitate pentru îngrijirea la domiciliu, pot varia de la o regiune la alta. (Activitatea noastră din comunitățile rurale sugerează faptul că persoanele cu dizabilități și bărbații solitari sunt supuse unui risc mai mare decât alte categorii, de aceea ați putea acorda acestor categorii o mai mare prioritate.)

Puncte de referință pentru voluntarii de îngrijire la domiciliu

Voluntarii trebuie să programeze vizitele regulate la beneficiari în funcție de timp, disponibilitate și conveniență pentru ambii. Activitatea comunitară a organizației HelpAge a evidențiat faptul că este preferabil de a vizita un beneficiar de 2-3 ori pe săptămână. Voluntarii trebuie să convină asupra timpului și datei următoarei vizite la sfârșitul fiecărei vizite la beneficiar și ei trebuie să informeze beneficiarul în privința oricăror schimbări în planul de vizite, în cazul în care nu pot vizita beneficiarul în ziua sau la timpul convenit. Ei ar putea, de asemenea, dori să aducă ziare locale sau alte publicații și să le citească beneficiarilor care au probleme de vedere pentru a-i ține la curent cu ultimele noutăți și elaborări.

Lista de verificare elaborată pentru voluntari poate varia, însă elementele care trebuie să fie notate, sunt:

- A înregistrat voluntarul vizita de îngrijire la domiciliu? Inclusiv:
 - Timpul
 - Ziua
 - Persoana vizitată
 - Activitățile efectuate, inclusiv activitățile sau exercițiile fizice, întâlnirea cu vecinii
 - Subiectele discutate
 - Răspunsul planificat la subiectele ridicate, inclusiv consultața legală, suport voluntar adițional, colectarea pensiei etc.
- Are oare voluntarul o listă care conține medicii, lucrătorii sociali și membrii de familie locali ai beneficiarului și sunt aceștia ținuți la curent în privința necesităților beneficiarilor și/sau schimbările în starea de sănătate a acestuia?

- Este voluntarul discret și menține oare acesta confidențialitatea în ceea ce privește beneficiarul?

Grupurile comunitare și/sau voluntarii instruiți trebuie să fie implicați în instruirea noilor voluntari, în special, în domeniile de comunicare cu beneficiarii în etate, ajutor la menținerea igienei personale, siguranță etc. Oricând e posibil, voluntarii trebuie să încurajeze rudele să acorde îngrijire. Chiar dacă ei caută instruire sau informație ulterioară, voluntarii trebuie să-i direcționeze înapoi spre grupurile de susținere a persoanelor în etate/ ONG-uri/ organizații comunitare pentru suport suplimentar. În sfârșit, dacă e posibil, voluntarii trebuie să fie încurajați să ofere cadouri, cum ar fi florile, ca o metodă de a sparge gheața în comunicarea cu beneficiarii lor.

Modele de generare a venitului și a suportului pentru întreținere

Veniturile persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani din Moldova sunt limitate sau atât de ne semnificative, încât acestea luptă pentru a supraviețui. Pensiile de contribuție reprezintă sursa majoră de venituri pentru gospodăriile conduse de persoane în etate. Totuși, pensia națională este mai mică decât 50 % din cerințele minime de existență². Incidența persoanelor în etate sărace este comparativ mai înaltă decât rata națională de sărăcie, și, de asemenea, sărăcia rurală este mai severă decât cea urbană³.

În timpul interviurilor și a discuțiilor de tip focus group, personale în etate au menționat marginalizarea economică ca fiind cauza de bază a excluderii lor sociale, a discriminării și a lipsei de acces la serviciile de bază. Prin intermediul participării comunității, activitățile de generare a venitului au fost dezvoltate pentru a aborda aceste subiecte. Intervențiile de generare a venitului în mare măsură au susținut achiziția de materii prime pentru artizanat și animale domestice, pentru a ajuta oamenii în etate să se implice în activități productive și rentabile, oferindu-le potențialul de a-și spori veniturile și încrederea în sine. A fost concepută îngrijire specială pentru a elabora activități de generare a venitului care se potrivesc contextului local, capacităților și abilităților persoanelor în etate și au oferit perspective de securitate economică de lungă durată pentru persoanele în etate.

² Raportul din 2005 al Departamentului de Statistică sugerează că pensia medie este de 335 lei pe lună în comparația cu cerințele minime de existență de 577 lei pe lună.

³ Proiectul "Actualizare asupra sărăciei 2006" al Băncii Mondiale din Moldova sugerează că 35.1% din pensionari trăiesc sub pragul sărăciei în comparație cu rata națională a sărăciei, care a fost de 29% în 2005.

Finanțarea limitată acordată activităților de demonstrare a limitat reducerea sărăciei persoanelor în etate. Totuși, activitățile model preluate oferă programe ce pot fi multiplicare și care au potențialul de a contribui în mod semnificativ la reducerea sărăciei în rândurile persoanelor în etate, dacă numărul programelor va fi sporit treptat.

Activitățile de demonstrare au ajutat, de asemenea, și la determinarea beneficiilor de stat pentru persoanele în etate, oferindu-le perspective pentru o mai mare implicare a comunităților în definirea vulnerabilității în conformitate cu contextul local, identificând, evaluând și nominalizând pe cei mai vulnerabili în scopul determinării mai exacte a beneficiilor sociale.

Activitățile de generare a venitului în regiunile rurale din Moldova – lecțiile învățate

Activitățile pe care persoanele în etate din regiunile rurale ale Moldovei ar putea să le preia pentru generarea veniturilor, oferind un potențial sigur de ridicare a veniturilor persoanelor în etate, includ:

- Colectarea sezonieră de plante medicinale, prelucrarea și comercializarea lor farmaciilor locale; această activitate ar putea fi efectuată la

Nicolae Forțu (80 ani) este binecunoscut în toată Moldova datorită meșteșugurilor populare practicate de el. Acesta este specializat în producerea coșurilor din salcie și a încălțămintei tradiționale a moldovenilor numite „opinci”. Dl. Nicolae este membru al grupului de susținere a persoanelor în etate, format la Manta, Cahul, de către organizația comunitară Artizana. Acesta și alți colegi-membri vin regulat la atelierul de lucru al organizației Artizana, unde lucrează împreună pentru a produce obiecte de artizanat. Pentru el, lucrul este o răsplătă atât din punct de vedere economic cât și din punct de vedere spiritual, pentru că anume lucrul îl menține activ, angajat și contribuie la respectul de sine.

Recent, dl Nicolae a primit vizitatori din Chișinău care au făcut o comandă de 30 de perechi de opinci, pentru ansamblul de dansuri populare „Joc”. „Mă simt împlinit și mândru atunci când privesc ansamblul „Joc” la televizor dansând în opincile confecționate de mine”, spune Nicolae. Pentru el este o demonstrație a convingerii de pe timpuri că persoanele în vârstă din Moldova au multe de împărțit cu alții și au oportunități enorme pentru angajarea în producere.

nivel de inter-generație cu copii de vârstă școlară în timpul vacanțelor de vară.

- Producerea obiectelor de artizanat (obiecte croșetate, din ceramică, covoare, etc.); materia primă poate fi achiziționată prin intermediul întreprinzătorilor sau al vânzătorilor cu amănuntul.
- Creșterea florilor sezoniere și a plantelor de cameră
- Creșterea iepurilor și a păsărilor

În plus, expoziții și târguri speciale ar putea fi organizate prin intermediul grupurilor de susținere pentru persoanele în etate și împreună cu evenimente / sărbători locale, cu scopul prezentării și comercializării obiectelor de artizanat confecționate de persoanele în etate. Ar putea fi organizate activități de grup pentru a ara și recolta pământul persoanelor în etate, atât în bază de voluntariat, cât și în schimbul produselor menționate mai sus.

Intervențiile de susținere din partea societății civile și a grupurilor comunitare

Ceea ce urmează reprezintă diferite intervenții de susținere care, reieșind din experiența noastră, pot fi organizate prin intermediul grupurilor de susținere pentru persoanele în etate, în parteneriat cu organizațiile societății civile. Acestea sunt doar niște intervenții-model, dar care au demonstrat abilitatea lor de împuternicire a moldovenilor în etate vulnerabili:

- Organizați vaccinări, prin intermediul autorităților locale, pentru păsările și animalele aflate în proprietatea personalor în etate.
- Organizați achiziții regulate ale produselor lactate și agricole prin intermediul vânzătorilor sau a magazinelor locale.
- Influențați afacerile locale pentru a angaja persoanele în etate pentru munca pe care aceștia o pot îndeplini din punct de vedere fizic.
- Consolidăți succesele sociale și economice, atât individual, cât și prin intermediul grupurilor de suport, ca formă de împuternicire și încurajare pozitivă a altor persoane.
- Organizați persoanele în etate în asociații locale, cum ar fi asociațiile producătorilor de lapte, în scopul sporirii capacităților lor de negociere, pentru a negocia afaceri bune pentru sine și alte persoane în etate vulnerabile.
- Stabiliți legături între persoanele în etate și întreprinzători sau vânzători cu amănuntul/distribuitori, în scopul creării cererii pentru produsele lor generatoare de venituri.

- Organizați persoanele în etate în grupuri mai mici și facilitați accesul îmbunătățit la creditori și băncile locale care oferă credite mici. Dacă e posibil, negociați și organizați aceste credite în baza unor condiții preferențiale.
- Asigurați disponibilitatea materialelor prime pe tot parcursul anului. Acolo unde e posibil, stabiliți legături între persoane în etate și furnizori, pentru a evita indisponibilitatea sezonieră de materii prime.
- Utilizați cunoștințele și experiența persoanelor în etate pentru a transmite generației mai tinere cunoștințe privind artizanatul.

Modele de comunicare și solidaritate între generații

Activitățile inter-generație au fost elaborate și implementate în toate locațiile ca intervenții consecutive. Acestea au fost combinate bine cu alte activități de demonstrare, cum ar fi diseminarea informației, îngrijirea la domiciliu, generarea veniturilor și a mijloacelor de trai și au oferit oportunități pentru persoanele în etate și copii de a interacționa și comunica liber. Programele inter-generație au susținut ulterior legătura între generații, înțelegerea și respectul reciproc pentru necesitățile și aspirațiile lor. Oportunitățile de schimb au ajutat copiii să discute și să interacționeze cu bunicii lor și cu persoanele în etate din vecinătate, într-un context complet diferit, rezultând într-un gard mai înalt de apreciere a experienței și înțelepciunii persoanelor în etate.

UNICEF sugerează că mai mult de 1/3 din copiii⁴ din Moldova trăiesc fără unul sau ambii părinți. În absența părinților biologici, bunicii

Organizația Veteranilor Războiului și a Muncii din Ialoveni a inițiat și a format clubul „Bunicii și nepoților”, care se întrunește în fiecare săptămână. Acesta are ca scop stabilirea comunicării, înțelegerii și a respectului reciproc între generații. La fiecare întrunire, copiii au ceva nou de învățat de la persoanele în vârstă, cum ar fi rețete culinare, broderia și alte secrete gospodărești.

Luminița Bumbu (13 ani) este prezentă la fiecare întrunire a clubului și spune, „Nu am bunici, ei au murit până a-i putea cunoaște. Acest club mi-a oferit foarte mulți bunici”. „Am obținut multe abilități utile în decursul întrunirilor, cum ar fi broderia, croșetarea, etc. Cel mai mult îmi place aici că am învățat pe de rost cântece vechi, pe care le cântăm împreună cu persoanele în etate”, spune Luminița.

Organizația de veterani, Ialoveni, membrii clubului „Bunicii și nepoți”

⁴ UNICEF funding requirements 2007-11, April 2006.

și-au asumat responsabilitățile parentale și de îngrijire a casei pentru familiile sau copiii lor migranți. Prin intermediul activităților de demonstrare, bunicii au obținut suport psiho-social din partea voluntarilor, care i-au ajutat să-și amelioreze stresul și să faciliteze o înțelegere mai profundă a abilităților parentale bune, cât și recunoașterea necesităților de dezvoltare a copiilor de astăzi.

În 6 locații ale proiectului au fost create cluburi inter-generație, care includ bunici și nepoți, pentru efectuarea activităților comune. Acestea au inclus, dar fără a se limita la: expoziții ale obiectelor de artizanat confecționate de persoanele în etate, concursuri de cântece și port, excursii de colectare a plantelor medicinale. Activitățile inter-generație repetate au sporit armonia și legătura între generații, ceea ce a ridicat în mod direct respectul de sine a persoanelor în etate și le-a creat sentimentul de a fi necesari și utili.

Activitățile inter-generație

Recomandările concluzionate din activitățile inter-generație sunt prezentate mai jos:

1. Organizați și aranjați întruniri regulate ale cluburilor inter-generație, în scopul promovării comunicării libere și a schimbului de idei și gânduri.
2. Invitați copiii să se alăture persoanelor în etate în timp ce acestea confecționează obiecte de artizanat, adună plante medicinale și desfășoară alte activități, pentru a oferi posibilitatea de transmitere a cunoștințelor de la persoanele în etate la copii.
3. Implicați adolescenții în acordarea suportului de îngrijire la domiciliu – rugați-i să citească ziare persoanelor în etate care sunt nevoiet să stea în casă.
4. Căutați susținerea administrației locale și a școlilor, în organizarea activităților inter-generație.
5. Încurajați planificarea și managementul împărtășit al activităților inter-generație, implicând atât copiii, cât și oamenii în etate.
6. Organizați evenimente cum ar fi demonstrații de modă, șezetori pentru persoanele în etate și copii, în scopul înțelegerii și aprecierii tendințelor schimbătoare în modă și muzică.
7. Organizați activități comune pentru a sărbători evenimente speciale, cum ar fi Ziua Internațională a Persoanelor în Etate, Ziua Internațională a Copiilor, și Ziua Voluntarilor.
8. Asigurați participarea copiilor la întrunirile regulate ale grupurilor pentru persoane în etate și încurajați copiii și persoanele în etate să recunoască în mod deschis și să-și exprime aprecierea reciprocă.

Capitolul 4

Informare, dezvoltare a resurselor, diseminare, influențare și susținere

Acestea sunt activitățile prin intermediul cărora informația este generată și utilizată într-un mod strategic, pentru a schimba politicile și atitudinea care afectează viața persoanelor în etate vulnerabile. (Artizana, Pașcani, Cahul)

Generarea și diseminarea informației a rămas o prioritate-cheie pe tot parcursul perioadei de implementare a proiectului. Activitățile efectuate în acest domeniu s-au suprapus cu intervențiile comunitare. Intervențiile de informare și diseminare s-au axat pe mai multe aspecte: elaborarea mijloacelor de informare în teren, direcționarea informației în scopul sensibilizării și sporirii înțelegerii privind drepturile persoanelor în etate și elaborarea agendelor bazate pe dovezi pentru promovare și susținere.

Partenerii au învățat valoarea colectării de informație și utilizarea strategică a acesteia în scopul de a le oferi oamenilor posibilitatea de a face legătură cu autoritățile publice și de a cere acțiuni de politică. Aceste activități au sporit vizibilitatea partenerilor și a grupurilor de susținere a persoanelor în etate și a facilitat practic stabilirea de relații eficiente cu părțile interesate locale și naționale. Organizațiile partenere au fost instruite și dotate cu abilități pentru a asigura colectarea de informație importantă, cu sisteme pentru a o disemina în mod strategic, cât și utilizarea dovezilor în scopul solicitării unor acțiuni de satisfacere a necesităților persoanelor în etate vulnerabile și elaborarea unor metode prin care parteneriatul dintre agențiile publice și societatea civilă ar putea aborda acele necesități. Un șir de activități au fost elaborate și implementate, acestea incluzând: scrierea petițiilor, organizarea meselor rotunde și producerea broșurilor, foilor volante, articolelor și a buletinelor informative. Partenerii au mai fost instruiți să stabilească un parteneriat cu mass-media locală și națională și să se angajeze în activități de informare și educare a reprezentanților mass-media în modelarea unei opinii publice pozitive.

Activitățile de generare, diseminare și propagare a informației

Cunoștințele acumulate prin intermediul activităților de demonstrare, privind metodologia, abordarea și utilizarea informației pentru sensibilizarea și stabilirea de relații, sunt evidențiate mai jos:

- Organizațiile comunitare și grupurile de susținere a persoanelor în etate trebuie să încurajeze membrii să scrie articole și să documenteze studii de caz despre îmbătrânire, problemele socio-economice cu care se confruntă persoanele în etate vulnerabile și experiențele pozitive de voluntariat. Acestea pot fi apoi publicate în ziarele locale sau în buletinele informaționale.
- Informații și educații mass-media (atât scrisă, cât și cea electronică) și liderii din guvern sau societatea civilă, de a modela opinia publică cât privește drepturile persoanelor în etate, contribuțiile și necesitățile acestora.
- Invitați persoanele în etate să participe la discuțiile din cadrul meselor rotunde pentru a fi informate despre cadrul legal al drepturilor și serviciilor și îndrumați-le la autoritățile publice relevante, de la care ele pot solicita asistență și susținere.

Valentina Landovscaia din Ialoveni este beneficiar al activității de lobbyism și pledoarie din cadrul proiectului. Valentina și-a pierdut documentele legale pentru primirea pensiei și în ultimii trei ani nu și-a primit pensia la care are dreptul. Ea locuiește cu fiica și nepoata ei, iar în luna octombrie anul curent a împlinit 60 de ani. Voluntarii organizației comunitare partenere din Ialoveni au venit s-o felicite, fapt care i-a provocat un sentiment de împlinire și fericire. Voluntarii și organizațiile partenere s-au adresat la administrația locală și au făcut aranjamentele necesare pentru a obține documentele legale ale Valentinei. Împreună, ei au făcut lobby în fața autorităților competente pentru pensia ei, solicitare care a fost aprobată. Ea primește alocații de asistență socială pentru categoria I de invaliditate (508 lei pe lună), primind și o compensație pentru ultimii trei ani în sumă de 18.288 lei. Suplimentar, ea a primit 500 lei din partea Departamentului local de asistență socială, pentru examinare medicală și tratament. Ea este recunoscătoare voluntarilor și partenerilor de proiect pentru susținerea acordată în valorificarea drepturilor sale.

- Efectuați o cercetare de bază pentru a aduna informația despre ponderea în comunitate a persoanelor în etate, procentajul de pensionari, numărul persoanelor cu dizabilități, incidența persoanelor în etate ca îngrijitori ai nepoților, sărăcie, necesitățile prioritare de servicii sociale etc. Utilizați această informație în comunicarea cu mass-media și autoritățile locale.
- Implicați-vă împreună cu alte grupuri ale societății civile ca avocați, media, Asociația Veteranilor și a Pensionarilor etc., în scopul elaborării unor programe comune.
- Organizați ședințe de informare despre convențiile internaționale, cum ar fi Planul Internațional de Acțiuni de la Madrid privind Îmbătrânirea, regulamentele locale, principiile ONU privind Îmbătrânirea și invitați autoritățile locale și reprezentanții politici pentru a-i informa și a le spori cunoștințele despre drepturile și obligațiile de stat ale persoanelor în etate. Dezvoltați parteneriate cu avocații și asociațiile locale și solicitați suportul acestora pentru a face prezentări ample despre cadrul legal local.
- Organizați mese rotunde și invitați autorități publice, reprezentanți politici, organizații ale societății civile și reprezentanți ai persoanelor în etate. Încurajați un dialog deschis și discuții între diferite părți interesate.
- Împărtășiți autorităților publice orice informație nouă despre convențiile internaționale și instrumentele legale naționale.
- Colaborați cu instituțiile și liderii religioși pentru a încuraja interesul acestora privind problemele persoanelor în etate și lucrați pentru a dezvolta parteneriate în scopul implicării grupurilor religioase în lucrul cu persoanele în etate. Acest fapt va spori interesul unui număr mare de persoane, dar și va permite grupurilor să lucreze mai eficient și influent cu autoritățile locale și alți oficiali.
- Elaborați și mențineți liste de distribuție. Trimiteți materiale informative în mod regulat tuturor celor incluși în listă.

Promovare și propagandă

În timpul proiectelor, participanții care reprezintă organizațiile parteneri au lucrat în grupuri mici prin intermediul brainstorming-ului, pentru a identifica metode de implicare a persoanelor în etate în propagandă. Următoarele recomandări au fost elaborate în baza acestor întruniri:

- Consacrați timp suficient pentru dezvoltarea relațiilor cu partenerii

potențiali; percepeți-i ca persoane fizice, și nu ca pe instituții. Aflați tot ce puteți despre ei.

- Urmăriți angajamentele pe care considerați că oamenii (funcționarii din guvern) le-au făcut – atenție la succesele scrise doar pe hârtie și la starturile false.
- Nu subestimați timpul necesar pentru ca acțiunea să fie realizată – propaganda este o acțiune pe termen lung, schimbarea de politică se efectuează încet și poate fi anulată.
- Lucrați ca o echipă. Propaganda de succes necesită experiență, care include cercetare, comunicare, management de proiect și abilități de politici.
- Activați în colaborare pentru a aprofunda propaganda dvs. privind experiențele persoanelor dezavantajate; atenție la impactul pe care politica a avut-o asupra vieții lor.

Dezvoltarea de parteneriate

Dezvoltarea parteneriatelor reprezintă un element-cheie în sensibilizarea și propaganda eficientă și durabilă. Atunci când apar probleme specifice care scot în evidență necesitatea de propagandă pro-activă, organizațiile comunitare și grupurile pentru persoanele în etate trebuie să colaboreze cu autoritățile publice și să solicite aprobarea participării persoanelor în etate la întrunirile Consiliului Raional / al Primăriei. Pentru a evidenția rolul activ al persoanelor în etate în ridicarea problemelor, grupurile trebuie să încurajeze persoanele în etate să scrie scrisori și petiții autorităților locale și naționale. Dacă este posibil, îndemnați toți membrii grupului de susținere să semneze documentele. Invitați voluntarii și beneficiarii în etate la conferințele și mesele rotunde principale, astfel încât aceștia să-și poată exprima necesitățile, îmbunătățind în acest mod impactul mesajelor. Scrisorile, petițiile și prezentările trebuie să stabilească o legătură între desfășurarea campaniilor și activitatea practică sau de demonstrare în teren. Ei ar putea ulterior lucra ca un stimulent pentru a stabili contacte directe între persoanele în etate și membrii lor locali ai Parlamentului.

Colaborarea cu mass-media

Colaborarea cu mijloacele mass-media poate fi proactivă sau reactivă. În baza experiențelor noastre, se recomandă ca aceasta să fie proactivă. Totuși, toate grupurile pot rămâne deschise și flexibile în fața tuturor oportunităților.

tunităților media care apar, cum ar fi solicitările pentru interviuri, producerea articolelor etc. Activitatea media proactivă include:

- elaborarea materialelor pentru desfășurarea de campanii
- documentarea și monitorizarea materialelor publicate și difuzate
- dezvoltarea contactelor cu jurnaliști și fotografi
- menținerea unei baze de date cu persoane de contact
- plasarea informației în publicațiile cheie

Pentru a dezvolta relații pozitive cu media este recomandabil de a le furniza:

1. **informație** – jurnaliștii preferă ca cititorii sau ascultătorii lor să posede o înțelegere și conștientizare concisă în privința subiectelor ce țin de îmbătrânire, noi trebuie să asigurăm invitația lor la evenimente și faptul că li se oferă informația necesară pentru a le spori înțelegerea.
2. **oportunitate** – jurnaliștii sunt persoane ocupate ce activează sub presiune într-o lume competitivă în care subiectele politice sunt prioritare, ei trebuie să ofere mesaje explicite și la timp.
3. **relevanță politică** – în multe țări, media este controlată de către guvern, iar organizațiile media oferă prioritate invitațiilor din partea guvernului. Este important pentru organizațiile persoanelor în etate să organizeze evenimente în comun cu omologii din guvern, pentru a asigura faptul că oficialii înalți ai guvernului conduc evenimentul și raportează despre problemele curente.
4. **sincronizare** – coordonați evenimentele pentru a evita competiția din partea altor subiecte valoroase pentru noutăți, evitați activitățile în timpul evenimentelor politice majore, cum ar fi, de exemplu, alegerile.
5. **stabilirea de relații** – stabiliți relații de prietenie cu personalități media influente și mențineți prietenia prin intermediul contactelor permanente.
6. **oferiți un articol reușit** – media necesită mereu noutăți și informație, oferiți-le material interesant și valoros din punct de vedere al noutăților, pe care ei îl consideră relevant și ușor de utilizat.
7. **accesibilitate** – asigurați faptul că organizația dvs. este accesibilă pentru media și că o persoană poate avea funcția de contact.
8. **resursă** – utilizați media în mod eficient pentru a aduce activitatea dvs. la cunoștința publicului și ajustați mesajele pentru a atrage atenție și a solicita mai multă susținere din partea cititorilor / ascultătorilor.

Cele mai bune abordări de colaborare cu mass-media din Moldova

În cadrul ședinței plnare, participanții au elaborat o listă a celor mai bune abordări de colaborare cu mass-media din Moldova:

- cooperarea sistematică cu autoritățile locale și naționale.
- oferiți mesaje-cheie pozitive pe care mass-media le va distribui
- scrieți articole utilizând un limbaj simplu, includeți exemple autentice
- scoateți în evidență problemele și doleanțele persoanelor în etate
- eliminați elementul politic din mass-media
- sporiți interesul jurnaliștilor pentru a reflecta problemele persoanelor în etate
- desfășurați conferințe de presă cu persoanele în etate
- materialele trebuie să fie obiective și nepărtinitoare

Capitolul 5

Modele de colectare de fonduri la nivel local pentru autoîntreținere

Durabilitatea financiară are o importanță majoră pentru toate organizațiile non-profit și a devenit un subiect relevant și important în Moldova. Reducerea ajutoarelor de dezvoltare și creșterea concurenței între organizațiile societății civile fac ca finanțarea diversificată să devină o necesitate. Deoarece finanțarea este strâns legată de transparență și relaționare, partenerii au fost instruiți și susținuți să utilizeze strategic resursele informaționale pentru a stabili contacte și parteneriate, atât cu finanțatorii privați, cât și cu cei instituționali pentru a asigura durabilitatea activității lor eficiente.

Capacitățile de parteneriat au fost dezvoltate pentru a spori calitatea ofertelor scrise prin intermediul metodelor participative și participanții au fost instruiți în domeniul menținerii și gestionării relațiilor cu finanțatorii prin intermediul unei comunicări eficiente. Partenerii au fost informați despre cadrul de finanțare intern și au fost susținuți în eforturile lor de a accesa mecanismele de finanțare interne.

Expoziția lucrărilor de artizanat,
Comrat

Expoziția lucrărilor de artizanat,
Carabetovca

eforturile lor de a accesa mecanismele

Învățăturile-cheie pentru colectarea de fonduri la nivel local

Învățăturile-cheie în baza activităților de colectare de fonduri la nivel local ținând cont de instrumente, procese, principii și bariere, pot permite cititorilor să-și organizeze mai bine acțiunile viitoare de colectare de fonduri:

- Utilizați tehnici mixte de colectare de fonduri cum ar fi scrisorile adresate persoanelor influente, autorităților locale, persoanelor de afaceri și agenților economici, elaborarea unor prezentări pentru finanțatori, căutarea finanțărilor personale, găzduirea unor cine de caritate, boxe de caritate, elaborarea unor oferte pentru instituțiile finanțatoare.
- Invitați persoane influente și finanțatori potențiali de la nivel local la evenimentele persoanelor în etate pentru a trezi compasiune.
- Monitorizați solicitările de finanțare prin telefoane sau întâlniri personale.
- Solicitați contribuții din partea membrilor și voluntarilor și fiți deschiși să acceptați susținere materială și sub formă de servicii, precum și contribuții financiare directe.
- Duceți evidența posibilităților de finanțare din partea finanțatorilor instituționali pentru proiecte de granturi mici. Încercați să stabiliți parteneriate cu administrația locală și cu actorii societății civile pentru a spori credibilitatea organizațiilor și necesitatea finanțării.
- Elaborați broșuri introductive despre organizații și trimiteți-le finanțatorilor potențiali cu solicitarea de a acorda susținere unui anumit program.
- Implicați organizațiile religioase în colectarea de fonduri.
- Cercetați prevederile juridice cu privire la contribuțiile de caritate ale agenților economici și monitorizați agenții economici locali.
- Organizați evenimente de colectare de fonduri cum ar fi expozițiile, concertele și invitați membri influenți din comunitate.
- Informați finanțatorii despre activități și despre felul în care au fost folosite contribuțiile lor prin intermediul rapoartelor, prezentărilor și publicațiilor.
- Periodic, faceți controale financiare și de program și împărtășiți rezultatele cu finanțatorii pentru a spori credibilitatea organizației și pentru a reflecta transparența operațiunilor.
- Diversificați finanțarea apelând la contribuții private sau publice, taxe de membru, găzduind evenimente locale de colectare a fondurilor și asigurând ajutorul/susținerea prin intermediul finanțatorilor interni și agenților internaționali de ajutorare.

- Nu fiți descurajați de eșecuri deoarece procesul de colectare a fondurilor este unul dificil și continuu, reflectați asupra celor mai bune strategii din mediul Dvs. și utilizați-le pentru a ajunge la mai multe persoane.
- Asigurați susținerea de secretariat prin intermediul administrației publice locale implicând-o în activitățile Dvs.

În timpul ședinței plenare, organizațiile partenere au identificat următoarele bariere în colectarea de fonduri și au prezentat idei și principii de colectare de fonduri reușită în Moldova.

Atunci când donațiile financiare sau sub formă de resurse umane au fost asigurate, mulțumiți-le finanțatorilor pentru cadoul lor. În funcție de genul donației, aceasta se poate realiza printr-o scrisoare de mulțumire, iar în cazul unor donații mai mari prin intermediul unui comunicat de presă și/sau eveniment public.

Atunci când au fost identificați anumiți finanțatori, este foarte important să faceți o analiză a acestora pentru ca solicitarea Dvs. să satisfacă interesele și capacitățile lor financiare. Fiți realiști atunci când vă orientați spre anumiți finanțatori și implicați-i în toate etapele programului. Planificați clar bugetele de program ca să vă asigurați de faptul că veți implementa un program durabil pe parcursul întregii sale activități.

Obstacole-cheie în colectarea de fonduri la nivel local

Deși au fost învățate multe lecții în ceea ce privește metodele de colectare de fonduri eficientă, există totuși anumite obstacole-cheie în calea unei colectări de fonduri eficiente și reușite. Acestea includ:

- Lipsa unei implementări eficiente a instrumentelor juridice cu ajutorul cărora agenții economici să poată să contribuie la dezvoltarea socială și activitățile caritabile
- Lipsa înțelegerii din partea agenților economici a activităților ONG-urilor și a responsabilității sociale corporative
- Atitudinea de indiferență a finanțatorilor potențiali
- Organizațiile de stat care nu sunt interesate și nu înțeleg problemele persoanelor în etate
- Activitățile noastre sunt non-profit, fapt care nu atrage sponsori
- Concurența între ONG-uri pentru oportunități de finanțare limitate
- Lipsa unei tradiții sau istorii în Moldova pentru sponsorizări/donații.

Capitolul 6

Modele de relaționare și promovarea schimbului de informații și experiență între organizații

Relaționarea implică stabilirea alianțelor și a parteneriatelor cu diferite părți interesate, în cea mai mare parte cu societatea civilă, administrația publică locală, instituțiile de învățământ, afacerile și agenții economici locali, mass-media și instituțiile religioase. Prin intermediul relaționării s-a încercat nu numai sensibilizarea cu privire la problemele persoanelor în etate, ci și solicitarea și asigurarea susținerii suplimentare a activităților. Eforturile de consolidare a capacităților pentru parteneri au implicat instruirea acestora în domeniul extinderii rețelelor lor de asociați și susținători prin stabilirea relațiilor cu autoritățile locale, actorii societății civile și societatea în general.

Relaționarea a fost eficientă având în vedere sensibilizarea cu privire la problemele persoanelor în etate și sporirea recunoașterii, respectului și a încrederii în organizațiile și grupurile comunitare partenere. Partenerii au fost încurajați să fie proactivi în împărtășirea experienței și cunoștințelor prin intermediul vizitelor de schimb, împărtășirii publicațiilor, conferințelor etc.

Ideea de schimb de experiență și cunoștințe între organizații a facilitat înțelegerea de către organizațiile comunitare a diferențelor contextuale dintre diverse regiuni ale Moldovei și a trezit dorința de a învăța despre activitățile și strategiile de succes care au adus rezultate în alte localități.

Relaționarea și parteneriatele

Lecțiile învățate ca urmare a elaborării și administrării activităților de schimb de informații și relaționare sunt următoarele:

- Organizarea evaluărilor participatorii pentru a identifica potențialii parteneri și aliați.
- Stabilirea contactelor cu potențiali parteneri și aliați și prezentarea ideilor pentru realizarea obiectivelor stabilite.
- Stabilirea și menținerea contactelor cu administrația publică locală și ținerea acestora la curent cu planificarea și realizarea activităților.
- Realizarea unor activități în comun cu administrația locală publică

ceea ce sporește credibilitatea, asigurând încrederea comunității și stimulează participarea activiștilor și reformatorilor comunității.

- Împărtășirea informațiilor cu actorii societății civile prin organizarea unor evenimente de distribuire a informațiilor, producerea buletinelor informative, planificarea în comun a evenimentelor internaționale și locale importante.
- Organizați întruniri între mass-media, autoritățile publice, beneficiari și voluntari, deoarece aceasta aduce o influență personală, indiferent de ceea ce se va declara sau scrie de către grupurile comunitare sau ONG-uri.
- Organizați sistematic mese rotunde cu diferite teme, combinându-le cu festivalurile locale și naționale importante pentru o acoperire mass-media cât mai vastă.
- Solicitați susținerea și spații de la administrația locală pentru a organiza diferite evenimente de relaționare.
- Faceți publicitate activităților pe diferite căi și permiteți tuturor persoanelor să participe.
- Invitați reprezentanți ai administrației publice locale, societății civile, mass-media și agenților economici, bisericii și liderilor spirituali la evenimente organizate sistematic, prezentați lucrul Dvs. solicitând susținere și parteneriat.
- Scrieți scrisori partenerilor potențiali ai rețelei explicând activitatea organizațiilor și încercați să citați beneficiarii și voluntarii pentru a exprima o opinie personală.
- Invitați parteneri și aliați potențiali de relaționare la principalele activități ale proiectului pentru ca aceștia să poată să se convingă personal de activitatea Dvs. și să înțeleagă și să realizeze importanța acesteia.
- Întreprindeți eforturi pentru a planifica reprezentarea rețelei de parteneri în cadrul trainingurilor locale și ale altor evenimente de consolidare a capacităților.

Schimbul de comunicare/informații și de experiență

Pentru a asigura învățarea organizației prin intermediul schimbului de experiență, este important ca partenerii și grupurile de persoane în etate să organizeze întruniri sistematice ale voluntarilor, beneficiarilor, partenerilor rețelei și să-i încurajeze să împărtășească activități, probleme, strategii alternative de succes și lecțiile învățate. Aceste întruniri trebuie să fie organizate astfel încât participanții să poată să revizuiască și să reflecteze asupra expe-

riențelor și să documenteze oficial impresiile și ideile lor. În baza acestor rezultate se vor elabora diferite publicații cum ar fi buletinele informative, rapoartele, notele sugestive, foile volante și broșurile, care la rândul lor vor fi distribuite altor părți interesate la nivel organizațional și individual. Organizați mese rotunde pe anumite teme și faceți astfel încât acestea să coincidă cu anumite evenimente comunitare pentru a le spori importanța. Asigurați participarea maximă a partenerilor de rețea și profitați de ocazie pentru a face publicitate activității acestora și realizărilor pentru a extinde rețelele și alianțele. Participanții pot să comunice și să împărtășească activitatea și ideile lor cu beneficiarii într-o atmosferă neformală în timpul vizitelor la domiciliu, sărbătorilor și altor evenimente.

Organizarea meselor rotunde

În baza activității HAI în Moldova, următoarele recomandări au fost elaborate pentru grupurile societății civile cu privire la organizarea meselor rotunde și realizarea obiectivelor stabilite:

- Fiecare masă rotundă trebuie să aibă o temă pe care să se axeze cum ar fi pensiile, asistența medicală etc., care trebuie să fie determinate printr-un proces consultativ în cadrul grupului sau organizației.
- Invitați toate părțile interesate, inclusiv cele implicate indirect și încurajați discuțiile și dezbaterile deschise.
- Asigurați participarea partenerilor rețelei locale pentru a le solicita opiniile despre subiect.
- Invitați reprezentanții locali ai Ministerului Sănătății și Protecției Sociale pentru a face o recapitulare a cadrului juridic și a aranjamentelor organizaționale cu privire la alocațiile acordate persoanelor în etate.
- Organizațiile comunitare și ONG-urile pot prezenta rapoarte despre activitatea lor și să-și expună opinia pe marginea subiectului în baza consensului dintre voluntari și beneficiari.
- Invitați administrația locală și societatea civilă locală, mass-media și agenții economici pentru a-și expune opinia pe

Masă rotundă, Ialoveni, septembrie 2006

marginea subiectului și pentru a prezenta ideea despre abordarea eficientă a acestora.

- Cronometrați mesele rotunde cu sărbători locale și naționale importante pentru a mediatiza subiectul mai larg.
- Invitați mass-media, și dacă este posibil, elaborați seturi pentru mass-media, dați interviuri și publicați comunicate de presă pentru eveniment.

Vizita de schimb în teren pentru schimbul de informații și experiență

- Elaborați o structură pentru fiecare vizită și preferabil cu un accent tematic pe schimbul de experiență și pe realizarea unor obiective mai mari.
- Organizațiile gazdă trebuie să planifice bine evenimentele din timp și să invite parteneri ai rețelelor locale și din afară sau persoane și organizații care pot fi parteneri și aliați potențiali.
- Organizațiile gazdă trebuie să pregătească listele de invitați (în baza confirmărilor agențiilor și persoanelor participante) și să semneze listele de prezență pentru evidență și informare
- Documentați procedurile vizitelor de schimb pentru evidență și referință
- Declarațiile și impresiile (citatele) persoanelor în etate trebuie să fie evidențiate în timpul documentării vizitelor de schimb, acestea putând fi utilizate ulterior pentru referință în publicațiile viitoare și informarea mass-media
- Toți partenerii-cheie ai rețelei trebuie să aibă posibilitatea să împărtășească diferite lecții învățate pentru a promova proprietatea împărtășită, reprezentarea și transparența
- Întotdeauna includeți prezentări ale persoanelor în etate – voluntari și beneficiari – în program.
- Încurajați partenerii și aliații ca autoritățile publice și societatea civilă să împărtășească proiectele lor, comunicarea, imaginile și rapoartele etc. pentru a lărgi domeniul de învățare și schimbul de experiență.
- Încurajați sinceritatea și fiți deschiși să acceptați greșelile și eșecurile
- Fiecare vizită de schimb trebuie să se soldeze cu concluzii și recomandări. Cel mai bun rezultat ar fi un comunicat comun.

Concluzii și recomandări

Experiența ONG-urilor și a persoanelor în etate în timpul acestor proiecte confirmă faptul că o parte importantă a persoanelor în etate au fost afectați negativ de tranziția politică de la sistemul sovietic. Dezechilibrul ulterior dintre veniturile și cheltuielile persoanelor în etate a determinat creșterea pragului sărăciei, excluderea și disperarea persoanelor în etate. În condițiile unui exod al populației adulte în țările vecine ca emigranți economici, persoanele în etate trec printr-o schimbare importantă a rolului lor de îngrijitori la domiciliu a nepoților. Această tranziție este însoțită de o povară suplimentară care influențează persoanele în etate din punct de vedere fizic, mental, economic și social.

Problema importantă care stă la baza izolării și disperării persoanelor în etate este sărăcia. Pensiile și beneficiile de stat, principala sursă de venit pentru persoanele în etate, sunt fie prea mici (nici nu întrunesc cerințele minime) sau întâmpină probleme serioase în ceea ce privește identificarea beneficiarilor. Tranziția de la sistemul post-sovietic la sistemul de piață a redus susținerea din partea familiei acordată persoanelor în etate, care a fost considerată întotdeauna ca o rețea naturală de siguranță socială pentru persoanele în etate. În afară de aceasta, persoanele în etate se confruntă cu asistența medicală necorespunzătoare, alimentația deficientă, incapacitatea de a avea acces la informații și servicii care, împreună cu sărăcia, au contribuit la apariția unor sentimente de disperare, neîncredere și neajutorare în rândurile populației vulnerabile.

Cercetarea și evaluările realizate prin intermediul proiectelor HelpAge International în Moldova au arătat că persoanele în etate consideră că, în pofida acestor poveri, calitatea vieții lor a sporit semnificativ ca urmare a implicării în activități de autoajutorare. Practicile de voluntariat comunitar au încurajat familiile, rudele îndepărtate și vecinii să-și ofere serviciile și să-și asume responsabilitatea în asistarea rudelor în etate solitare și vecinilor. În afară de aceasta, organizațiile comunitare și alte grupuri de persoane au câștigat încrederea persoanelor în etate și au început să fie recunoscute și apreciate pentru activitatea lor de către diferite părți interesate cum ar fi administrația publică locală, organizațiile societății civile, media și comunitățile în ansamblu. O altă măsură de succes este aplicarea și extinderea activităților în satele vecine, facilitată în mare parte de campaniile ample de distribuire

a informațiilor pe diferite căi. Organizațiile și grupurile persoanelor în etate au fost capabile să găsească mai mulți parteneri la nivel local pentru a-și extinde rețelele și au început să colecteze fonduri, dovadă a schimbării atitudinii persoanelor în etate și a comunităților în general. Această apreciere a autoajutorării și serviciilor comunitare ca mecanisme eficiente de împuternicire a comunităților și abordare a problemelor prioritare, împuternicește organizațiile comunitare și persoanele în etate, în special, să se simtă respectate, apreciate și necesare.

Experiența HelpAge și a partenerilor în Moldova reconfirmă faptul că organizațiile comunitare și grupurile comunitare ca agenți ai societății civile pot să ofere alternative inovative pentru a elimina lacunele în serviciile sociale prin intermediul abordărilor comunitare, asigurând astfel durabilitate și un impact de durată.

Cu toate acestea, organizațiile și grupurile trebuie mai degrabă să creeze servicii complementare pentru a susține aparatul de stat, decât să creeze structuri paralele de servicii în cadrul lor. Proiectele demonstrative au ajutat la stabilirea legăturilor dintre autoritățile publice și organizațiile non-profit și au promovat parteneriatele în interesul comunităților. HelpAge Internațional și partenerii au diseminat realizările și lecțiile învățate mai multor părți interesate, inclusiv autorităților republicii și finanțatorilor interni, evidențiind necesitatea creării parteneriatelor între autoritățile publice și societatea civilă în Moldova pentru a găsi soluții durabile pentru problemele zilnice ale comunității. Cu siguranță, organizațiile comunitare au un potențial important în ceea ce privește contribuirea și complementarea diversității, calității și acordarea eficientă a serviciilor sociale celor mai vulnerabile grupuri. Cu toate acestea, situația s-ar îmbunătăți dacă ar exista dorință și încredere reciprocă între ambele părți.

Mai jos sunt expuse recomandările organizațiilor și grupurilor persoanelor în etate, rezumând opiniile și impresiile lor pe marginea activității celor două proiecte:

- Bătrânețea face parte din viețile tuturor și este un proces care poate fi accelerat sau încetinit, în funcție de condițiile de existență.
- Ca urmare a proiectelor, pentru multe persoane în etate din Moldova, viața a devenit mai interesantă și acestea au fost motivate să aibă o viață mai activă.
- Cele mai active persoane în etate de la sate au înțeles că se pot uni pentru a-i ajuta pe ceilalți și pentru a-i încuraja să nu cadă pradă disperării.

- Putem să ajutăm persoanele în etate să se integreze în societate, să fie mai bine informate, să participe activ în viața de zi cu zi, și să se simtă mai importanți și necesari.

În baza feedback-ului oferit de voluntarii și beneficiarii în etate și de ONG-urile și organizațiile comunitare partenere, se propun următoarele recomandări:

ONG-urile – Organizațiile non-guvernamentale

- Căutați informații suplimentare despre acest proiect prin intermediul reprezentanței HelpAge, partenerilor de proiect „Respirația a doua” (Bălți) și „Inițiativa Social-Rurală” (Bardar, Ialoveni).
- Consultați persoanele în etate despre felul în care sunt afectate de activitățile acestora (ONG-urilor) și cum pot să contribuie la soluționarea anumitor probleme ale comunității.
- Gândiți-vă la felul în care acestea pot să împărtășească mai multe informații despre activitățile lor pentru a asigura o complicitate mai mare și învățarea din experiența fiecăreia.
- Încercați să fiți mai transparentți în ceea ce privește relațiile cu instituțiile oficiale și de stat
- Implicați-vă împreună în probleme comune.

Instituțiile de stat în Moldova

- Asigurați-vă că au fost alocate resurse adecvate pentru dezvoltarea serviciilor sociale pe bază de voluntariat.
- Oferiți consultanță completă și coordonați activitățile cu persoanele în etate și ONG-urile reprezentative în probleme ce țin de bunăstarea persoanelor în etate, fie cu privire la pensii, strategia propusă cu privire la îmbătrânire sau probleme specifice sectorului, cum ar fi strategia cu privire la transportul local.
- Implementați angajamentele asumate de guvernul Moldovei la Madrid în 2002 și obțineți sfaturi de la ONG-urile persoanelor în etate, HelpAge International și de la Parteneri.
- Recompensați funcționarii care dau dovadă de administrare responsabilă și stabilesc parteneriate eficiente cu organizațiile societății civile în activitatea lor.

Recomandări pentru Instituțiile de Dezvoltare Internațională

- Asigurați-vă că persoanele în etate figurează în elaborarea și implementarea strategiilor țării de reducere a sărăciei.
- Monitorizați evoluția țării în implementarea acordurilor internaționale cum ar fi Planul de Acțiuni de la Madrid privind Îmbătrânirea.
- Invitați ONG-urile persoanelor în etate să depună cereri de finanțare a activităților lor și gândiți-vă cum ați putea să îmbunătățiți accesul la oportunitățile de finanțare pentru grupurile comunitare care au mai puțină experiență
- Asigurați-vă că starea persoanelor în etate figurează în negocierile pentru consolidarea legăturilor cu UE sau pentru aderarea la UE.

Profilul partenerilor

HelpAge International (HAI) este o rețea globală de organizații non-profit având misiunea de a lucra cu și pentru persoanele în etate dezavantajate din întreaga lume pentru o îmbunătățire durabilă a vieților lor. HelpAge International activează în Moldova din 2000, susținând partenerii societății civile locale prin consolidarea capacităților acestora în vederea evidențierii problemelor persoanelor în etate și a îmbătrânirii ca prioritate pe ordinea de zi a organizațiilor publice, societății civile, și finanțatorilor.

Asociația Națională Gerontologică „Respirația a Doua”, fondată în 1998, activează în domeniul promovării drepturilor persoanelor în etate în Moldova. Asociația reprezintă o organizație afiliată a HelpAge International și a activat ca partener principal în cadrul proiectului din 2003-2004 cu organizațiile persoanelor în etate din nordul Moldovei. „Respirația a Doua” și-a asumat, de asemenea, un rol de consultant în proiectul recent, în special în organizarea participării organizațiilor din nord în calitate de mentori.

Inițiativa Social-Rurală (ISR), Bardar, Ialoveni este organizație națională non-profit care activează în Moldova începând cu 2000. ISR activează în domeniul reducerii sărăciei prin consolidarea capacităților și acordării susținerii grupurilor dezavantajate, inclusiv persoanelor în etate în comunitățile rurale. ISR promovează, de asemenea, educația în domeniul drepturilor omului recunoscute internațional ce vizează grupurile vulnerabile, prin încurajarea inițiativelor de autoajutorare, activând la diferite niveluri ale comunității locale.

Partenerii de implementare din zona de nord

Bătrânețe fără Tristețe, Anenii Noi, a fost înregistrată în aprilie 1999. Obiectivele asociației sunt de a reduce problemele sociale și medicale ale persoanelor în etate și ale copiilor abandonăți. Activitatea acesteia constă în crearea centrelor de zi pentru persoanele în etate.

Speranța a fost fondată în septembrie 2000 și are reprezentanțe în Edi-neț, Briceni, Ocnîța și Donușeni. Scopul ONG-ului este de a crea și instrui echipe multidisciplinare socio-medicale pentru a acorda servicii de îngrijire la domiciliu persoanelor în etate, de a proteja interesele persoanelor în etate

și a celor cu dizabilități din societate și de a susține persoanele în etate din punct de vedere social și medical.

Organizația Veteranilor și Pensionarilor, Orhei, a fost fondată inițial de către partidul comunist ca organizație a veteranilor de război. Începând cu martie 2000, organizația a activat în direcția apărării drepturilor și intereselor tuturor pensionarilor și susținerii implicării acestora în viața culturală și socială a raionului Orhei.

Asociația de Nursing din Moldova, Chișinău, a fost înregistrată în 1995 și oferă îngrijiri medicale de calitate persoanelor în etate din Chișinău. Asociația este membru al Forumului European al Asociațiilor de Nursing și are 38 de filiale pe întreg teritoriul Moldovei.

Asociația Republicană a persoanelor de vârstă a treia – Bunătate, Chișinău, a fost fondată în decembrie 1995 și oferă susținere materială și spirituală persoanelor în etate din Chișinău. Asociația se axează pe persoanele în etate social-vulnerabile și nevoiașe pentru a asigura faptul că acestea beneficiază de protecția socială corespunzătoare.

Partenerii de implementare din zona de sud

Clubul Femeilor – Speranța, Lăpușna, Hâncești și-a început activitatea în 2002 având scopul de a acorda protecție și asistență persoanelor social vulnerabile și de a revigora tradițiile culturale la nivel de comunitate.

Artizana, Pașcani, Cahul, a fost fondată în 2000 și are scopul de a păstra tradițiile Moldovei în rândurile populației rurale, de a acorda susținere materială și morală persoanelor în etate imobilizate din Pașcani și Manta, de a crea locuri de muncă și de a îmbunătăți condițiile de trai ale acestora. Grupul este interesat în special în dezvoltarea activității sale cu persoanele în etate care locuiesc în instituții speciale prin intermediul activităților generatoare de venituri.

Clubul Femeilor – Comunitate, Carabetovca, Basarabeasca, a fost fondat în 2002 cu scopul de a promova dezvoltarea rurală, a spori nivelul bunăstării și de a îmbunătăți nivelul de trai al persoanelor în etate. Comunitatea se orientează spre dezvoltarea activității sale cu persoanele în etate și copiii, și spre dezvoltarea activităților meșteșugărești care pot genera venituri pentru persoanele dezavantajate și îmbunătățirea livrării de apă și gaze populației locale.

Inițiativa pentru Dezvoltarea Durabilă a Comunității, Comrat a fost fondată în 2005 sub îndrumarea Asociației Femeilor din Gagauzia. În 2006, membrii grupului de inițiativă au decis să fondeze propriul ONG, Inspirație. Principalele obiective includ reintegrarea persoanelor în etate în societate, îmbunătățirea calității vieții lor, acordarea serviciilor de consultanță persoanelor în etate, ajutor umanitar persoanelor în etate, copiilor și persoanelor imobilizate, precum și organizarea activităților comunitare culturale și de recreere.

Avante, din Cazangic, Leova, a fost fondată în 2003 cu scopul de a promova serviciile de voluntariat de către și pentru persoanele în etate. Activitățile precedente includ reintegrarea persoanelor dezavantajate social prin intermediul activităților tradiționale și acordarea meselor persoanelor în etate.

Pro-Democrație, Satul Nou, Cimișlia și-a început activitatea în 2002 pentru a promova democrația în societate în beneficiul comunității. Organizația are scopul de a spori transparența procesului de luare a deciziilor la nivel local și de a acorda ajutor umanitar persoanelor sărace din comunitate. Organizația încurajează, de asemenea, inițiativele de apărare a drepturilor omului și de facilitare a accesului cetățenilor la informație.

Organizația Veteranilor, Ialoveni, a fost fondată în 1998, având drept scop principal apărarea drepturilor și intereselor veteranilor și pensionarilor, asigurarea unei implicări mai mari a veteranilor în viața socială, economică și culturală. Organizația este, de asemenea, interesată în colaborarea cu organizațiile similare din diferite regiuni ale Moldovei și în organizarea activităților comune pentru veterani.

CZU 364.2-053.9:061.237
G 49

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ghid pentru Dezvoltarea și Susținerea Organizațiilor pentru Persoanele în Etate: Un rezultat al Proiectului "HelpAge International" direcționat spre "Reintegrarea Persoanelor în Etate în Societatea din Moldova". – Ch.: Ruxanda, 2006 (Tipogr. "Reclama"). – 46 p.

ISBN 978-9975-9502-2-0

300 ex.

364.2-053.9:061.237

© HelpAge International Moldova, 2006

ISBN 978-9975-9502-2-0